

Pakkudes lastele parimat

Tarmo Soomere

Hiljutise lastekaitsepäeva puhul sobib meenutada Antoine de Saint-Exupéry tähelepanekut, et lapsed peavad suurte inimestega väga kannatlikud olema. Suured inimesed kipuvad ikka omi asju ajama ja pakkuma lastele seda, mis suurtele oluline. Aga selleks, et lapsed suureks kasvaks, on neile enamasti hoopis midagi muud vaja. Ennekõike sellist tarkust, millel ka mitmekümne aasta pärast väärtus oleks.

Kuidas seda korraldada, õppisime eelmisel aastal Uusikaupunkis. Nimest hoolimata pole see üldse uus linn. Linnaõigused on tal aastast 1617, mis põhjanaabrite juures märkimisväärne. Rakvere suurune linnake läks ajalukku kohana, kus 1721. aastal lõpetati Põhjasõda. Meie jaoks lõppes sellega müütiline Rootsi aeg ja algas lõimimine Venemaaga.

Nagu väike rahvas, saab ka väike linn end suureks teha. Tehes midagi sellist, mis inimesi kõnetab. Kõigepealt oma inimesi. Neile saab siis toetuda, kui on vaja midagi suuremat üles ehitada või maailma tähelepanu võita.

Uusikaupunki jaoks on selline ettevõtmine Rahu Sümpoosion. Selle eelmise aasta teema oli Eesti. Korraldajad kutsusid meie teaduste akadeemia oma partneriks. Esimese hooga arvasime, et tuleb mõnus jalutuskäik suvises väikelinnas. See oli sümpaatne kõigile kutsutuile, olgu see inimegeograaf akadeemik Tiit Tammaru, kosmosetehnoloogia eestkõneleja Mart Noorma, kommunikatsiooniekspert Raul Rebane, käitumispsühholoog akadeemik Anu Realo või suursaadik Sven Sakkov.

See, mis meid ees ootas, oli õpetlikum, kui oskasime arvata. Mitte õhtusöögid linna juhtidega või René Eespere fantastiline autorikontsert iidse kirikus. Mitte see, et suurepärase tõlk tegi meie emakeeles peetud ettekannete soomekeelse versiooni eestikeelsest veel täpsemaks ja selgemaks.

Meeliülendav oli hoopis, kuidas oli kogu üritus häälestatud nii, et sellest sünniks maksimaalne kasu kõigile põlvkondadele. Kuidas oli organiseeritud koolilaste rühmade transport. Nagu kellavärk, nii et keegi ei saanud mingil juhul kaduma minna. Kuidas eri vanuses lapsed sätiti oma vanusele sobivasse tegevusse ja kuidas nii Soome kui ka Eesti eksperdid suunati neid juhendama. Nii, et kellelgi ei hakanud igav ega kõht ei läinud tühjaks. Kuidas eri vanuserühmadele korraldati toitlustamine. Kuidas lapsed juhiti mitmesaja kohaga saali nii, et õpetajad olid kui dirigendid, kelle iga näpuliigutusega arvestati. Ilma rüselamise ja tõuklemiseta. Kuidas eri vanuserühmad olid ette valmistanud küsimused. Neid esitas kümneaastane tüdrukuke professionaalselt saali hallates ja uskumatul moel seal täielikku korda hoides. Laste küsimused konkureerisid omavahel nagu reporterid pressikonverentsil. Enamasti olid need nii sisukad kui ka intrigeerivad. Kuidas siis, kui kokkulepitud aeg sai läbi, mindi järgmist asja

tegema. Nii, et eri vanuserühmade teed peaaegu ei lõikunud. Ja et kõik rübligid olid vaikselt öeldud sõnade, žestide ja pilkudega juhitavad.

Müstika, ütleksin selle peale, kui ei oleks ise selle keskel olnud. Väga hea pedagoogika korralik rakendus, tõdesin üsna pea. Õpetlik ja järgimistvääriv, adusin hiljem. Nimelt oskus ära kasutada nii enda kui ka naabrite tippkompetentsi kõigi vanuserühmade kõnetamiseks.

Selle kõik komponendid on Eestis olemas. Väärivate ülikoolides ei suuda saal tihti soovijaid mahutada. Üliõpilaste teadustööde konkurssidel ja koolilaste teadusfestivalidel samuti. Paljud koolid korraldavad sageli nii harivaid ettekandeid kui ka laste uurimistööde festivali.

Jaana Vasama Tuglase seltsist ja Soome teadusselts suutsid need komponendid elegantselt kokku panna. Ennekõike perfektselt ära kasutada tippteadlaste ja ekspertide just selliseid oskusi, milles nemad kõige paremad: keerukate asjade lihtsalt seletamine ja vastuolulist informatsiooni täis valdkonnast adekvaatse ja paljusid kõnetava pildi skitseerimine.

See on kunst, mis tuleks õppida ja rakendada. Esialgu võib-olla mitte nii elegantselt kui põhjanaabrid. Seda vajavad kõige enam suhteliselt kauged kohad. Olgu see Setomaa, Ida-Virumaa või mistahes muu Eesti piirkond. Piisab lihtsast konverentsikeskusest, mis olemas paljudes kümnetes paikades. Silmas pidades, et kui tahame ühiskonnana edasi minna, siis hoides radaril kõiki vanuserühmasid, põhikooli nooremast astmest kuni väärivate ülikoolini. Et nad kõik oleksid põhimõtteliselt samas infoväljas. Muidugi igaüks oma baastadmistele vastavalt. Et keerukate teemade puhul töötab kõige paremini see, kui auditooriumi ette tuuakse mitmekülgne ja eri vaatekohti kajastav kontsentreeritud sõnumite pakett. Sest üks läbimurdeline sõnum kitsas valdkonnas on kui lillebukett, mis ilus vaadata, aga mille kandepind pisuke. Vajame aga peenart, kus tarkus saab kasvada.

[Ilmunud ajalehes Postimees 8. juunil 2024](#)